CFIT-KADER VOOR CIRCULAIRE EN EERLIJKE ICT-AANKOPEN

Versie 1.1, december 2022

INHOUDSOPGAVE

Achteraf aan te maken

1. INLEIDING

OVER HET CIRCULAR & FAIR ICT PACT (CFIT)

Onze moderne wereld is gebouwd op ICT. Onze computers en smartphones verbinden ons, ondersteunen ons en bieden ons talloze mogelijkheden om te participeren en zaken te doen. Maar aan de alomtegenwoordigheid van ICT hangt een prijskaartje. De apparaten die we gebruiken gaan maar kort mee en worden gemakkelijk weggegooid. Hoge koolstofemissies, uitbuiting en kinderarbeid en een almaar groeiende berg e-afval vormen de keerzijde van onze ICT-afhankelijkheid. Als inkopers van ICT delen we de verantwoordelijkheid voor deze negatieve effecten. Maar we hebben ook een sleutel in handen om een duurzame ICT-industrie te helpen creëren. Het Circular & Fair ICT Pact is de manier om ons samen te brengen.

Het Circular & Fair ICT Pact (CFIT) is een internationaal samenwerkingsverband dat de duurzame productie en het gebruik van circulaire en eerlijke ICT-producten door de kracht van inkoop wereldwijd wil versnellen. Ons doel is ervoor te zorgen dat deze producten tegen 2030 op grote schaal beschikbaar zijn op de markt.

Het partnerschap wil individuele inkopers mondiger maken door ze in contact te brengen met hun collega's, kennisdeling aan te moedigen en goede voorbeelden, richtlijnen en gemeenschappelijke, eenvoudig te gebruiken inkoopcriteria te bieden. Samen zullen we onze collectieve inkoopkracht inzetten, in nauwe samenspraak met de ICT-aanbieders, om de verandering en innovatie te bewerkstelligen die we nodig hebben. CFIT is een actie in het kader van het SPP-programma van de VN One Planet Network. Ga voor uitgebreide informatie over het Circular & Fair ICT Pact en de ambities ervan naar www.circularandfairictpact.com.

DE DOELSTELLING VAN DIT DOCUMENT

Dit document beschrijft het kader waarin deelnemers die binnen het CFIT inkopen naar best vermogen en in overeenstemming met hun nationale en/of organisatorische prioriteiten zullen werken. Dit kader bestaat uit de volgende elementen, die in de volgende paragrafen aan bod komen:

- Negatieve gevolgen en centrale ambities van het CFIT om deze aan te pakken: circulariteit, eerlijkheid, klimaat & energie en chemische stoffen
- Een inleiding tot de aanbestedingscyclus van circulaire en eerlijke ICT, inclusief de fasen die voorafgaan aan en volgen op het eigenlijke aanbestedingsproces
- Onze vier kernstrategieën om de negatieve gevolgen van ICT te verminderen: Buy Less, Buy Better, Use Better en Use Longer

Met dit document ondersteunen we publieke en private organisaties die ICT inkopen, in het bijzonder degenen die duurzame ICT-strategieën ontwikkelen en implementeren, ICT-managers en inkoopmanagers die verantwoordelijk zijn voor ICT-categoriebeheer. Het kan ook waardevol zijn voor inkopers, hoewel het CFIT later meer gedetailleerde richtlijnen en voorbeelden van ICT-aankoopcriteria zal geven.

2. CENTRALE AMBITIES VAN HET CFIT OM NEGATIEVE GEVOLGEN AAN TE PAKKEN

DE NEGATIEVE GEVOLGEN VAN ICT

De toeleveringsketen van ICT is lang en complex. Potentiële negatieve gevolgen zijn te vinden in alle stadia van de ICT-levenscyclus, van grondstofwinning tot afvalverwerking. Dit zijn bijvoorbeeld de ecologische en maatschappelijke gevolgen van de winning en het gebruik van niet-hernieuwbare en soms schaarse hulpbronnen. Tijdens de productiefasen verhoogt het gebrek aan de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen de gezondheidsrisico's voor werknemers, bijvoorbeeld door blootstelling aan giftige chemische stoffen. Werkomstandigheden kunnen ook beïnvloed worden door zaken als lage lonen, lange werkuren, dwangarbeid en beperkingen met betrekking tot de vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen. Logistiek langs de waardeketen en het gebruik van elektronische apparaten zijn stadia die voornamelijk worden geassocieerd met de impact van verpakking, brandstofverbruik en energieverbruik. Last but not least kan de verwerking van e-waste leiden tot arbeidsrisico's en risico's voor de gezondheid en veiligheid op het werk en voor het milieu.

CENTRALE AMBITIES CFIT

Deelnemers aan het CFIT streven ernaar om deze negatieve gevolgen te verminderen door middel van circulaire en eerlijke inkoop. Circulair inkopen betekent dat we de levensduur van producten en hun onderdelen maximaliseren, innovatie stimuleren, renovatie, revisie en reparatie stimuleren, materiaalkringlopen sluiten en koolstofemissies en andere milieueffecten minimaliseren. Eerlijk inkopen betekent dat we transparante waardeketens bevorderen en opkomen voor mensen- en werknemersrechten en eerlijke en veilige werkomstandigheden.
Deelnemers aan het CFIT hebben vier ambities geformuleerd die betrekking hebben op de gevolgen van de productie, het gebruik en de verwijdering van ICT:

Circulariteit – het sluiten van ICT-product- en materiaalkringlopen. Ons doel is om het verbruik van primaire grondstoffen te verminderen, de levensduur van producten te optimaliseren en waarde te behouden door ICT-product- en materiaalkringlopen te sluiten.

Eerlijkheid – bijdragen aan eerlijke en ethische werkpraktijken in de hele waardeketen. Ons doel is om ervoor te zorgen dat de inkoop van ICT een positieve impact heeft op belanghebbenden in de waardeketen, van grondstoffen, productie
en assemblage, tot het beheer aan het einde van de levensduur.

Klimaat en energie – de koolstofimpact van ICT-aankoop verminderen. Ons doel is om de impact van ICT-producten op het klimaat te minimaliseren door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en direct en indirect
energieverbruik tijdens de levenscyclus van het product te reduceren.

Chemische stoffen – vermindering van de impact van zorgwekkende chemicaliën in verband met ICT-producten. Ons doel is om het gebruik van zorgwekkende chemische stoffen te verminderen en het ontwerp en de productie van ICT-producten aan te moedigen waarbij alleen veilige chemische stoffen worden
gebruikt.

3. CIRCULAIRE EN EERLIJKE INKOOP VAN ICT

Bij duurzaam inkopen ligt de nadruk vaak op de aanbestedingsfase. We hebben echter ook mogelijkheden om veranderingen voor en na de aanbestedingsfase te stimuleren. We moeten dus rekening houden met alle fasen en inkoop zien als een cyclus. Voor de deelnemers aan het CFIT omvat circulair en eerlijk inkopen van ICT dus alle stappen die in afbeelding 1 zijn beschreven.

Inkoopcyclus

- Vóór de aanbesteding
  Buy Less
  - Ambitie stellen
  - Behoefte vaststellen
  - Samenwerking met de markt
- Aanbesteding
  Buy Better
  - Specificatie en aanbesteding
  - Beoordeling en gunning
- Na de aanbesteding
  Use Better
  Use Longer
  - Levering
  - Opdrachtbeheer
  - Verwijderen van activa

Afbeelding 1 - De fasen van circulair en eerlijk inkopen

Met name bij ICT-producten waarvan de meeste milieu- en maatschappelijke effecten verband houden met de productiefase, is de kans op verbetering het grootst vóór de aanbestedingsfasen. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de meeste werkplaatsapparatuur. Een strategische benadering van duurzame inkoop van ICT, rekening houdend met de levenscycluseffecten, is daarom belangrijk.

Enkele algemene aanbevelingen zijn:

- Een blauwdruk maken van de huidige en toekomstige behoeften door middel van effectieve planning zal helpen om het potentieel voor het verminderen van de impact van nieuwe ICT te identificeren. Om een strategische benadering succesvol te laten zijn, is het van cruciaal belang om rekening te houden met de gevolgen in alle stadia van de levenscyclus van een product, van productie, inkoop, gebruik tot einde gebruik.
- Neem robuuste inkoopprocessen en -procedures aan, inclusief operationeel beheer, die bijdragen aan continue verbetering en circulaire en eerlijke principes in de hele ICT-waardeketen.
- Werk samen met andere inkopers en met de toeleveringsketen om inzicht te krijgen in het potentieel voor circulaire en eerlijke ICT-oplossingen op de markt en hoe deze het beste toegankelijk kunnen worden gemaakt.
- Werk met fabrikanten, wederverkopers en leveranciers door middel van marktbetrokkenheid om de transparantie van de toeleveringsketen te verbeteren, met de bedoeling de impact van de productie en het beheer aan het einde van de levensduur te verminderen.
- Maak waar nodig gebruik van certificering en onafhankelijke audits en veranker dit in inkooppraktijken.
- Bewaak en rapporteer de voortgang op het gebied van circulariteit, klimaateffecten, milieueffecten en maatschappelijke verantwoordelijkheid regelmatig, ondersteund door een regelmatige dialoog voor voortdurende verbetering.
- Denk aan compensatie van bijvoorbeeld broeikasgasemissies in de waardeketen en in de gebruiksfase.

4. KERNSTRATEGIEËN

Onze kernstrategieën voor het realiseren van de CFIT-ambities met betrekking tot circulariteit, eerlijkheid, klimaat & energie en chemische stoffen zijn:

- Buy Less
- Buy Better
- Use Better
- Use Longer

In deze paragraaf delen we de verbintenissen die CFIT-deelnemers als onderdeel van hun inkoopstrategieën nemen.

Om resultaten te bereiken met de hierboven genoemde strategieën, worden soms acties ondernomen in verschillende stadia van de inkoopcyclus. Om bijvoorbeeld te bereiken dat producten langer worden gebruikt, stel je in de aanbestedingsfase criteria op voor aspecten als levensduur, herstelbaarheid en beveiligingsupdates. Om producten langer te gebruiken moeten ook het operationele beheer en de procedures voor het verwijderen van activa worden aangepast.

BUY LESS

Minder kopen betekent op een evenwichtige manier voorzien in de ICT-behoeften, waarbij erkend wordt dat het aanschaffen van nieuwe producten misschien niet de enige optie is. Het betekent niet dat het risico toeneemt of dat je het zonder moet stellen. Door minder te kopen, verminderen we onze afhankelijkheid van primaire grondstoffen en zorgwekkende stoffen en de gevolgen daarvan, bijvoorbeeld door de benodigde schermen kleiner te maken en/of er minder te produceren, door persoonlijke en zakelijke apparaten te combineren, door waar relevant gebruik te maken van dual-sim apparaten en 'Bring Your Own Device'-programma's.

Buy Less-verbintenissen
Wij stellen de noodzaak om te kopen in vraag en vervangen alleen wat vervangen moet worden.
Wij minimaliseren de complexiteit van producten waar mogelijk (om hulpbronnen in productie en gebruik te verminderen).
Wij identificeren het potentieel om het verbruik van producten die zorgwekkende chemische stoffen bevatten te verminderen en handelen hiernaar.

BUY BETTER

Als uit de functionele behoefte blijkt dat er nieuwe producten nodig zijn, koop dan betere. Beter kopen richt zich op de aanbestedingsfasen van de inkoopcyclus. De sleutel tot beter inkopen is het integreren van de juiste criteria in de aanbesteding, zodat het potentieel van de andere strategieën later in de inkoopcyclus kan worden gerealiseerd. Bij de aanschaf van laptops, mobiele apparaten en bredere ICT moet je bijvoorbeeld rekening houden met de volgende stappen:

- Houd rekening met de gevolgen gedurende de hele levenscyclus – criteria en specificaties moeten gericht zijn op de gevolgen gedurende de hele levenscyclus van de beoogde aankoop en niet alleen op de technische functionaliteit van het apparaat. Criteria zijn vereist op vier niveaus: leveranciersselectie, product en accessoires, service, levering en onderhoud, en opties om de impact aan het einde van de levensduur te verminderen.
- Betrek de markt vroegtijdig – bepaal of een aanbestedingsspecifieke marktbetrokkenheid passend is, bijvoorbeeld door middel van een 'meet the buyer event', een vooraankondiging of een verzoek om informatie om de beschikbaarheid van circulaire producten en diensten te beoordelen, en de wijze van verificatie.
- Identificeer quick wins – neem circulaire criteria op in aanbestedingen om de impact van de aankoop van nieuwe ICT te verminderen, ontwikkel bewijsmateriaal voor verdere actie en opschaling, en vergemakkelijk samenwerking.
- Overweeg de juiste beschikbare inkoopinstrumenten – gebruik relevante instrumenten bij het stellen van eisen en bij het evalueren van de verificatie van zowel circulaire als maatschappelijke claims, bijvoorbeeld normen en ecolabels die de circulaire en eerlijke ICT-doelstellingen van de ICT-aankoop het beste weerspiegelen.

Buy Better-verbintenissen
We zorgen voor meer transparantie in de hele waardeketen.
Wij werken samen met alle partners in de waardeketen om due diligence te betrachten op het gebied van mensenrechten, waardig werk, gezondheid en veiligheid op het werk en milieurisico's.
Wij nemen de kernconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie en ook de C.170 principes (chemische stoffen) op in relevante contracten.

Buy Better-verbintenissen
De producten die we inkopen zijn duurzaam en kunnen worden hergebruikt, opgeknapt en uiteindelijk gerecycled via controleerbare partners en toeleveringsketens als we er klaar mee zijn.
Wij verlengen de levensduur van onze apparaten, bijvoorbeeld door middel van uitgebreide serviceovereenkomsten met langere garanties, reparatie en vervanging, langere tijdsduur van besturingssystemen, gegevensbeveiliging of opties voor upgrades, enz.
Wij werken met onze toeleveringsketen om ervoor te zorgen dat onze batterijen efficiënt werken.
Wij werken met onze leveranciers en hun toeleveringsketens om actief en verifieerbaar de afhankelijkheid van zorgwekkende chemische stoffen in ICT-producten te verminderen en deze te vervangen door veilige chemische stoffen.
Wij verminderen onze afhankelijkheid van primaire grondstoffen en schaarse materialen door meer secundaire/gerecyclede en/of biobased materialen te gebruiken.
Wij bevorderen beleid voor koolstof- en energiereductie in de waardeketen. Dit omvat zowel efficiëntiemaatregelen als het stimuleren van het gebruik van hernieuwbare energie.
Wij kopen energiezuinige apparaten.

USE BETTER

Een efficiënter gebruik van ICT kan zowel de behoefte aan producten als aan energie verminderen. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat efficiënte configuraties worden gebruikt, dat apparatuur wordt uitgeschakeld wanneer mensen het kantoor verlaten en dat apparatuur en accessoires goed worden onderhouden, wat direct bijdraagt aan een langere levensduur.

Use Better-verbintenissen
Wij delen hardware bijvoorbeeld via digitale diensten en door privé-/werkgebruik waar relevant te combineren.
Wij hanteren gedragsmechanismen voor zorg en eigenaarschap en beschermen producten adequaat.
Wij gebruiken onze ICT efficiënter (en gebruiken efficiënte configuraties).

USE LONGER

Apparaten moeten zo lang mogelijk worden gebruikt. Het is daarom belangrijk om hun levensduur te verlengen door ervoor te zorgen dat apparaten waar mogelijk worden gerepareerd of upgrademogelijkheden voor bestaande apparatuur te overwegen.
Het is ook belangrijk om opties voor het beheer van ICT-apparatuur aan het einde van de levensduur niet over te laten aan het punt van verwijdering. Plannen voor langer gebruik betekent dat overwegingen met betrekking tot het einde van de levensduur vroeg in de inkoopcyclus moeten worden beoordeeld. Op die manier kunnen de beste beschikbare opties worden geïdentificeerd om de gevolgen van afgedankte elektronische en elektrische apparatuur te beperken.

Use Longer-verbintenissen
Wij streven ernaar om producten tijdens hun functionele duur volledig te benutten en de maximale waarde te behouden. Wij beoordelen onze IT-producten routinematig op hergebruik, reparatie of renovatie. Op die manier zorgen we ervoor dat producten worden hergebruikt, gerepareerd, opgeknapt en uiteindelijk gerecycled via verifieerbare partners en toeleveringsketens.
Onze opdrachtbewaking stelt ons in staat om te rapporteren over de impact en wat er gebeurt met producten, onderdelen en materialen na het einde van hun levensduur of met producten voor hun tweede leven.

BIJLAGE: OVERZICHT VAN VERBINTENISSEN

De tabel geeft een overzicht van de verbintenissen die onder elk van de vier strategieën in paragraaf 3 worden gepresenteerd: Buy Less, Buy Better, Use Better en Use Longer.
Daarnaast verbindt de tabel deze verbintenissen met de ambities beschreven in paragraaf 2: circulariteit, eerlijkheid, klimaat & energie en chemische stoffen. Welke verbintenis bijdraagt aan welke ambitie is niet allemaal zwart-wit en veel van de verbintenissen zijn in feite onderling verbonden. De vinkjes (√) in Tabel 1 geven verbintenissen weer die specifiek relevant zijn voor een bepaald thema. Het (•) benadrukt dat deze verbintenis ook inzet op andere thema's.

Tabel gebaseerd op omrekening van verbintenissen

Dit document is ontwikkeld met leden van de CFIT-werkgroep voor richtlijnen en criteria.
Versie 1.1, december 2022
cfit@rws.nl